

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Tradus și revizuit de IER (<http://ier.gov.ro/>)

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A TREIA

CAUZA REMUS TUDOR ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 19779/11)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

15 aprilie 2014

DEFINITIVĂ

15.07.2014

*Hotărârea a rămas definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție.
Aceasta poate suferi modificări de formă.*

În cauza Remus Tudor împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din:

Josep Casadevall, *președinte*,

Alvina Gyulumyan,

Dragoljub Popović,

Kristina Pardalos,

Johannes Silvis,

Valeriu Grițco,

Iulia Antoanella Motoc, *judcători*,

și Marialena Tsirli, *grefier adjunct de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 25 martie 2014,

pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 19779/11 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Remus Tudor („reclamantul”), a sesizat Curtea la 4 februarie 2011, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Reclamantul a fost reprezentat de domnul M.V. Panaitescu, avocat în București. Guvernul român (denumit în continuare „guvernul”) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna C. Brumar, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul a susținut, în special, că condițiile materiale ale detenției sale din Penitenciarul Jilava i-au încălcat drepturile garantate de art. 3 din Convenție. S-a plâns și de lipsa separării fumătorilor de nefumători în camerele pe care le-a ocupat.

4. La 20 februarie 2012, cererea a fost comunicată Guvernului.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamantul s-a născut în 1966.

6. În 1990 reclamantul a fost condamnat la pedeapsa detențiunii pe viață pentru omor. A fost privat de libertate într-un număr de diferite centre de detenție. Nu există informații disponibile cu privire la locurile de detenție înainte de 8 aprilie 2009. De la acea dată și până la 10 noiembrie 2011 a fost

deținut în Penitenciarul Jilava. La această dată a fost transferat la Penitenciarul Giurgiu.

7. Reclamantul și Guvernul nu sunt de acord cu privire la cele mai multe aspecte ale condițiilor de detenție din Penitenciarul Jilava.

A. Versiunea reclamantului

8. Reclamantul a susținut că ocupase camere supraaglomerate, fără a furniza detalii cu privire la suprafața lor și la numărul colegilor de cameră.

9. De asemenea, s-a plâns de condițiile sanitare nesatisfăcătoare. Camerele nu erau prevăzute cu niciun mobilier pentru a-și păstra obiectele personale și mâncarea, prin urmare deținuții erau obligați să le țină sub paturi, unde existau sute de insecte.

10. Temperatura din camere era foarte scăzută iarna.

11. Reclamantul a pretins că timp de trei luni, din aprilie până în iulie 2009, nu avuseseră apă caldă. Deținuții s-au văzut confrunțați cu aceeași situație în vara anului 2010, când au trebuit să trăiască fără apă caldă din 28 iunie până în 5 august 2010.

12. De asemenea, a susținut că deși era nefumător, trebuise să împartă camera cu fumători. A mai pretins și că în celula sa erau deținuți care consumau frecvent droguri și că fumul de la țigări, combinat cu fumul degajat de droguri, făcea irespirabil aerul din celulă.

B. Guvernul

13. Guvernul a furnizat următoarele detalii cu privire la camerele în care fusese deținut reclamantul în Penitenciarul Jilava:

- între 8 aprilie și 24 mai 2009, reclamantul a fost cazat în camera nr. 513, având o suprafață de 45,30 m². Camera era ocupată de un număr cuprins între 14 și 17 deținuți.

- între 25 mai și 28 decembrie 2009, reclamantul a fost cazat în camera nr. 405, având o suprafață de 13,28 m² și pe care a împărțit-o cu cinci sau șase deținuți.

- între 29 decembrie 2009 și 11 februarie 2010, reclamantul a fost cazat în camera nr. 309, având o suprafață de 34,78 m². Camera era ocupată de un număr de până la 13 deținuți.

- între 12 februarie și 1 august 2010, reclamantul a fost cazat în camera nr. 414, având o suprafață de 44 m². Camera era ocupată de un număr cuprins între 13 și 18 deținuți.

- între 2 august și 16 septembrie 2010, reclamantul a fost cazat în camera nr. 413, având o suprafață de 12,83 m² și pe care a împărțit-o cu doi sau trei deținuți.

- între 17 septembrie 2010 și 4 septembrie 2011, reclamantul a fost cazat în camera nr. 207, având o suprafață de 34,78 m² și pe care a împărțit-o cu 14 sau 15 deținuți.

- între 5 septembrie și 10 noiembrie 2011, reclamantul a fost cazat în camera nr. 305, având o suprafață de 32,76 m² și pe care a împărțit-o cu 9 sau 10 deținuți.

14. Reclamantul a fost cazat în camere pentru fumători și nu a cerut să fie transferat într-o cameră pentru nefumători.

15. În ceea ce privește curățenia și igiena, Guvernul a susținut că în fiecare an administrația penitenciarului semna contracte de deratizare și dezinsecție cu societăți specializate în această activitate. Dezinfectarea camerelor se efectua cel puțin o dată la trei luni. În plus, calitatea apei potabile era verificată periodic de administrația penitenciarului, cu ajutorul unui laborator de specialitate. Mai mult, hrana era proaspătă și de bună calitate.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA RELEVANTE

16. Extrase din prevederile legale relevante cu privire la drepturile deținuților, și anume Legea nr. 275/2006, și din părțile relevante ale rapoartelor Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante („CPT”) referitoare la condițiile de detenție sunt redată în cauza *Iacov Stanciu împotriva României* (nr. 35972/05, 24 iulie 2012).

17. Dispozițiile legale relevante și jurisprudența referitoare la fumatul pasiv în penitenciare sunt descrise în *Florea împotriva României* (nr. 37186/03, pct. 29-30, 14 septembrie 2010).

18. Părțile relevante din raportul Comitetului Helsinki din România din 12 iunie 2008 cu privire la condițiile de detenție din Penitenciarul Jilava sunt redactate după cum urmează:

„[...] corpul cel mai vechi de clădire are subsolul complet inundat și plin de dejecții. [...] Din cauza acestui focar de infecție, această parte a spațiilor de deținere este invadată de șobolani și gândaci (unii deținuți au adăugat și ploșnițe) [...]. În plus, în cele mai multe dintre camerele de deținere sunt și păduchi, aceasta datorându-se în principal stării avansate de degradare a saltelelor. [...] nicio deparazitare nu poate fi eficientă atâta timp cât nu se înlocuiesc saltelele [...]. Administrația penitenciarului susține că a avut contracte cu mai multe firme de dezinsecție/deratizare, dar că toate au «dat bir cu fugiții» când s-au confruntat cu realitatea din penitenciar. O altă problemă bine cunoscută este calitatea extrem de proastă a apei de la robinete (tulbure și plină de impurități), imposibil de băut și riscantă la spălat. [...] La nivelul întregului penitenciar situația se prezintă în felul următor: suprafața totală a spațiilor de deținere este de 3034,81 mp iar efectivul total de deținuți este de 1460 adică doar 2,08 mp/deținut, jumătate din minimul recomandării CPT. [...] Blocul alimentar este total neigienic. [...] Mâncarea este de calitate proastă [...]“ .

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 3 DIN CONVENȚIE

19. Potrivit reclamantului, existau supraaglomerare și igienă precară, iar autoritățile nu separaseră fumătorii de nefumători. Acesta a invocat art. 3 din Convenție, care prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

A. Cu privire la admisibilitate

1. Presupusa redundanță a cererii

a) Argumentele părților

20. Guvernul a considerat că prezenta cerere este redundantă. În această privință, a susținut că reclamantul depusese o altă cerere cu privire la condițiile sale de detenție din penitenciarele Jilava, Craiova și Rahova, înregistrată sub nr. 36852/05.

21. Reclamantul nu a fost de acord și a subliniat că respectivele condiții materiale ale detenției sale din Penitenciarul Jilava nu au fost obiectul niciunei alte cereri pe care o depusese în fața Curții.

b) Motivarea Curții

22. Curtea observă că reclamantul a depus o altă cerere cu privire la pretinsa încălcare a art. 3 din Convenție, înregistrată cu numărul indicat de Guvern. Totuși, în respectiva cerere, reclamantul se plângea de faptul că contractase două boli cronice din cauza condițiilor de detenție și menționa alte două perioade de detenție decât în speță. În observațiile depuse la Curte în cererea nr. 36852/05, reclamantul arăta clar că se plânsese de condițiile detenției sale din Penitenciarul Jilava într-o altă cauză. Având în vedere cele de mai sus, Curtea respinge această obiecție.

2. Excepția de neepuizare a căilor de atac interne

a) Argumentele părților

23. Guvernul a invocat și excepția preliminară de neepuizare a căilor de atac interne, în măsura în care reclamantul nu s-a plâns autorităților interne în temeiul Legii nr. 275/2006 cu privire la condițiile materiale ale detenției sale din Penitenciarul Jilava. Guvernul a susținut că respectiva cale de atac în temeiul Legii nr. 275/2006 era efectivă. De asemenea, a susținut că reclamantul nu a încercat să obțină despăgubiri pentru condițiile detenției sale

în baza art. 998 și art. 999 din Codul civil, altă cale de atac efectivă în opinia Guvernului.

24. Reclamantul a precizat că Legea nr. 275/2006 nu prevedea despăgubiri pentru condițiile materiale de detenție necorespunzătoare și deci nu putea fi considerată o cale de atac efectivă.

b) Motivarea Curții

25. Curtea observă că plângerea reclamantului se referă la condițiile materiale de detenție, în special la supraaglomerare și la igiena precară. În această privință, observă că în acțiuni anterioare inițiate împotriva României referitoare la cereri similare, s-a stabilit deja că, dat fiind natura specifică a acestui tip de cerere, acțiunile legale sugerate de Guvern nu constituie o cale de atac efectivă (a se vedea *Lăutaru împotriva României*, nr. 13099/04, pct. 84, 18 octombrie 2011).

26. Curtea concluzionează așadar că jurisprudența citată de Guvern nu demonstrează modul în care acțiunile în justiție propuse de Guvern i-ar fi putut oferi reclamantului o cale de atac imediată și efectivă în ce privește plângerea sa (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Marian Stoicescu împotriva României*, nr. 12934/02, pct. 19, 16 iulie 2009).

27. Prin urmare, Curtea respinge excepția de neputință a căilor de atac interne ridicată de Guvern în ceea ce privește capătul de cerere formulat de reclamant cu privire la condițiile materiale de detenție din Penitenciarul Jilava.

28. Luând de asemenea act de faptul că plângerea sa nu este în mod vădit nefondată în sensul art. 35 § 3 din Convenție și că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate, Curtea concluzionează că trebuie, prin urmare, să fie declarată admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

29. Reclamantul s-a plâns că, în Penitenciarul Jilava, condițiile de detenție erau necorespunzătoare. A susținut că era cazat în camere supraaglomerate, infestate cu insecte și aflate într-o stare de igienă precară. A admis că fusese de acord să ocupe o cameră pentru fumători, cu toate că era nefumător, deoarece nu avusese nicio altă opțiune. Singurele camere disponibile pentru deținuții care preferau să muncească pe durata detenției erau celulele pentru fumători. De asemenea, reclamantul a susținut că în pofida faptului că, potrivit regulamentului din penitenciar, nu era permis fumatul în camere, deținuții fumau în cameră.

30. Guvernul, referindu-se la descrierea condițiilor de detenție înaintată Curții, a susținut că autoritățile interne au luat toate măsurile necesare pentru a asigura condiții de detenție corespunzătoare, iar cererea reclamantului era

nefondată. Cu privire la afirmația reclamantului că a trebuit să împartă camera cu fumători, Guvernul susținea că, potrivit Regulamentului Intern al penitenciarului, fumatul în camere era interzis.

2. Motivarea Curții

a) Principii generale

31. Curtea face trimitere la principiile consacrate în jurisprudența sa privind condițiile de detenție [a se vedea, de exemplu, *Kudla împotriva Poloniei* (MC), nr. 30210/96, pct. 90-94, CEDO 2000-XI; *Kalashnikov împotriva Rusiei*, nr. 47095/99, pct. 97 și urm., CEDO 2002-VI și *Artimenco împotriva României*, nr. 12535/04, pct. 31-33, 30 iunie 2009]. Curtea reamintește, în special, că pentru a intra sub incidența art. 3, relele tratamente trebuie să atingă un prag minim de gravitate; evaluarea acestui minim este, inevitabil, relativă; aceasta depinde de toate circumstanțele cauzei, precum natura și contextul tratamentului, modul și metoda de aplicare a acestuia, durata lui, efectele lui fizice sau psihice și, în anumite cazuri, sexul, vârsta și starea de sănătate a victimei (a se vedea, *Kudla*, citată anterior, pct. 91).

32. Curtea a considerat că lipsa acută a spațiului reprezintă un factor esențial în cadrul analizei sale care vizează să stabilească dacă respectivele condiții de detenție au respectat art. 3 (a se vedea *Karalevičius împotriva Lituaniei*, nr. 53254/99, pct. 39, 7 aprilie 2005). Într-o serie de cauze, Curtea a considerat că un caz evident de supraaglomerare reprezintă un element suficient pentru a constata încălcarea art. 3 din Convenție (a se vedea *Colesnicov împotriva României*, nr. 36479/03, pct. 78-82, 21 decembrie 2010 și *Budaca împotriva României*, nr. 57260/10, pct. 40-45, 17 iulie 2012).

b) Aplicarea acestor principii în cauza examinată

33. Deși Guvernul nu a furnizat informații despre numărul exact de deținuți și de paturi, precum și despre mobilierul existent din fiecare cameră în care fusese ținut în detenție reclamantul, Curtea observă că, chiar și la gradul de ocupare indicat de Guvern, rezultă că spațiul personal al reclamantului a fost de sub patru metri pătrați, neîncadrându-se astfel în standardele impuse prin jurisprudența Curții.

34. Curtea a constatat anterior încălcări ale art. 3 din Convenție în cauze similare în care reclamantul cita condițiile materiale de detenție din Penitenciarul Jilava (a se vedea *Jiga împotriva României*, nr. 14352/04, pct. 65-66, 16 martie 2010, și *Grozavu împotriva României*, nr. 24419/04, pct. 44, 2 noiembrie 2010).

35. Mai mult, solicitările reclamantului privind supraaglomerarea și condițiile neigienice corespund constatărilor generale ale CPT în ceea ce privește penitenciarele din România și constatărilor din raportul Comitetului Helsinki din România în ceea ce privește Jilava.

36. Curtea concluzionează că suferința cauzată reclamantului de condițiile de detenție a depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și că aceasta a atins pragul unui tratament degradant, sancționat prin art. 3.

37. Prin urmare, a fost încălcat art. 3 din Convenție în ceea ce privește condițiile materiale de detenție a reclamantului în Penitenciarul Jilava.

38. Având în vedere această concluzie, Curtea nu consideră necesar să fie analizate celelalte capete de cerere referitoare la separarea fumătorilor de nefumători (a se vedea *Toma Barbu împotriva României*, nr. 19730/10, pct. 71, 30 iulie 2013).

II. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

39. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

40. Reclamantul a precizat că va lăsa la aprecierea Curții cuantumul despăgubirii care îi va fi acordată pentru suferința cauzată de condițiile materiale necorespunzătoare ale detenției sale din Penitenciarul Jilava.

41. Guvernul a susținut că reclamantul nu depusese nicio cerere de reparație echitabilă în termenul stabilit de Curte. În consecință, a solicitat să nu fie acordată reclamantului nicio despăgubire.

42. Curtea subliniază că a constatat o încălcare a art. 3 în prezenta cauză. În aceste circumstanțe, pronunțându-se în echitate, Curtea acordă reclamantului 5 850 euro (EUR) cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral.

B. Cheltuieli de judecată

43. Reclamantul a precizat că pierduse toate documentele privitoare la cheltuielile de judecată suportate de el în legătură cu procedura.

44. Guvernul și-a reiterat poziția potrivit căreia reclamantul nu depusese nicio cerere de reparație echitabilă.

45. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea cheltuielilor de judecată numai în măsura în care se stabilește caracterul lor real și necesar, precum și caracterul rezonabil al cuantumului acestora. În prezenta cauză, având în vedere faptul că reclamantul nu depusese niciun document în acest sens, Curtea respinge cererea de rambursare a cheltuielilor de judecată.

C. Dobânzi moratorii

46. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal, practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 3 din Convenție din cauza condițiilor detenției reclamantului în Penitenciarul Jilava;
3. *Hotărăște*,
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, suma de 5 850 EUR (cinci mii opt sute cincizeci de euro), care trebuie convertită în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății, cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;
 - b) că, de la expirarea termenului de trei luni menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 15 aprilie 2014, în temeiul art. 77 § 2 și § 3 din Regulamentul Curții.

Marialena Tsirli
Grefier adjunct

Josep Casadevall
Președinte